

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrt leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamično številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra

SOČA

(Večerno izdanje.)

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Pričetek koncu prepira.

Ko je minilo tisto napačno mnenje, da ves razkol na Goriškem se vrti le okoli dveh oseb, ter so jeli na sploh uvidevati, da v naši deželi sta nastali dve stranki, ki si stojita po svojih načelih druga drugi nasproti, je dobil razkol vse drugačno lice.

Jasni program narodno-napredne stranke je pritegnil na njeno stran vse svobodnišelske in napredke željne življe med našimi veljaki in sploh med ljudstvom, vsled česar je stopala nasprotni temu bolj in bolj na vidik gola duhovniška stranka s „Slogo“ in s svojimi več ali manj odvisnimi privrženci. Obe stranki sta dobivali in končno dobili svojo gotovo, precizno obliko.

Odkar se je to zgodilo, se je zagnala klerikalna stranka z vso svojo zvitarsko, peklenko zlobo v boj, ne strašča se pri tem niti pred najpodležijimi sredstvi.

Zakaj tira vso tisto divjo gonjo proti narodno-napredni stranki? Zato, ker hoče s svojim satanskim obrekovanjem doseči to, da bi se pred volitvami obrnila ljudstvo od narodno-napredne stranke k svoji ter zmaga na dan volitev. Tisto nečloveško obrekovanje pa ne rodi željenih uspehov, marveč baš obratno: ljudstvo se odvraca v ogromni večini od komande iz farovžev in „viležke Sloge“.

To je dejstvo, s katerim moramo računati, in na katero opozarjamo se posebe naše gg. zaupnike in somišljenike, ker v tem dejstvu vidimo pričetek koncu prepira!

Volitve v državni in kasneje v deželni zbor so tisto sredstvo, s katerim odvezujemo moč dosedanjim klerikalnim spletkarjem v črni ali drugi suknji, volitve so tisto sredstvo, katero končno priinese v deželo toli zaželjeni mir. Spletkarstvo sicer potem se ne preneha, ali ker bo vitez dr. Gregorčič zopet le semeniški profesor in drugi njegovi ne bodo več „politični“ močje, izgine iz našega političnega merodajnega delovanja tisti absolutizem s svojimi srednjeveškimi naziranjji, ki nas mori na vseh koncih in krajih ter tira od dné do dné trše pod laški in vladni jarem. Ob veljavo pridejo tisti „mogočni“ gospodje, in ker ne

bodo imeli več „vodilne“ besede, jih tudi kmalu pozabimo in spletkarstvo bo ob svoj upliv. Od takrat naprej pa si bo zbiralo naše politično zrelo ljudstvo samo poslance, in gotovo zadene vselej bolj prav nego da bi kako društvo, alá Gregorčičeva „Sloga“, kar komandiralo: ta in ta bodi državni, ta pa deželni poslanec! Seveda, pri tem utegnejo prihajati na površje še različna mnenja pred volitvami ali celo različne kandidature, toda gotovo je, da pri izidu volitev se bo moglo reči na sploh: ljudska volja je tako odločila! —

Prepir od strani klerikalne stranke je že tak, da presega vse meje. Zato pa se mu mora postaviti po robu naša narodno-napredna stranka na dan volitev z vso silo. Pričetek temu se ima zgoditi sedaj ob volitvah volilnih mož, kateri potem volijo državne poslance. Ako storé vsi naši pristaši svojo dolžnost, je naša zmaga gotova, in s to zmago je znamenovan pričetek koncu prepira. Državnozbornske volitve so tiste, pri katerih moramo začeti dušiti tiste, ki so zagazili v tem prepiru tako nizko, da niže ni mogoče, tiste, ki so sovražniki našemu ljudstvu, ker mu ne privoščijo napredka in so sovražni svobodni šoli, tiste, pred katerimi ni nikdo varen, da ga ne tirajo pred sodnika, ako ni njihovega mišljenja, potem ko so mu poprej še čast ukradli, s kratka: vse tiste življe, katere poznamo iz sedanjega razkola v pravi luči, ker jim je odpadla z obraza krinka, pod katero so sleparili ubogo ljudstvo toliko časa.....

Ako se potrudimo že sedaj, ob državnozbornskih volitvah, in pozneje ob onih v deželni zbor, naredimo konec prepiru. Pričnjam pa te dni ob volitvah volilnih mož!

Zato na noge! Kdor ima ljubezen do ljudstva, in hoče videti isto na potu napredka, naj se potruži na dan volitev volilnih mož, da bodo izvoljeni le taki, ki pozneje izvolijo za poslance može, ki imajo srce za narod, ki poslušajo njegov glas, ki prihajajo med-nj, podučevati ga in sprejemati želje ter poslušati ljudsko voljo, katere jim določa smer v vsem političnem delovanju.

Na noge! Pokazimo, goriški Slovenci, da smo zaveden narod, ki se ne da več

strahovati od „črne teme“, pokažimo, da smo željni napredka in svobode, stopimo na volišče kakor en mož za pristaše-kandidate narodno-napredne stranke poleg vsega drugega tudi iz tega vzroka, ker s temi volitvami storimo pričetek koncu prepira, kateri vedno bratomornejše razjeda ubogi naš narod!

Volilno gibanje med Slovenci.

Po vseh slovenskih deželah je opazovati sedaj pred predstoječimi državnozbornskimi volitvami nenavadno živahno volilno gibanje, ki označuje razmere, v katerih živé Slovenci nasproti Nemcem in Lahom, in one, v katerih se nahajajo med seboj.

Na Koroskem, v Trstu in v Istri bljejo Slovenci, združeni tu in tam v jedno falango, hud volilni boj nasproti Nemcem, o čem Lahom. Nemci na Koroskem kakor Lahi v Trstu in v Istri so si nadeli nalogo, da treba delati z vso silo na to, da pridejo Slovenci tam ob vsakega poslanca. Slovenci v teh pokrajinah so si svesti te nevarnosti, katere jim žuga od drugo-narodne strani, zato pa se tudi vrši med njimi volilni shod za shodom, na katerih se navdušuje ljudstvo za svojo narodnost in razlaga pomen volitev za Slovence. Občudovati je trudoljubivost, katero razvijajo slovenski rodoljubi po Koroskem, v Trstu in v Istri, kako vsestransko skrbé in si prizadevajo, da bi tim bolj gotovo prodrli s svojimi poslanci proti drugonarodnim. Vsak Slovenec pač more le želeči, da vsa ta rodoljubna prizadevanja obrodé uspeh na dan volitev.

Tako je v teh deželah, drugače pa na Kranjskem, Goriškem in Štajerskem. V zadnjih dveh pokrajinah rogovili poleg Lahov in Nemcev med Slovenci tudi nazadnjaški klerikalizem, na Kranjskem pa se bije boj na celi črti edino le med liberalci in klerikalci. V vseh kurijah so postavili kandidate eni kakor drugi; odtod umevno, da je volilni boj hud. Pred vsem gre za peto kurijo, kjer je postavila narodno-napredna stranka kandidatom zaslužnega učitelja Luko Jelenca nasproti „vsemogočnemu“ dr. Ivanu Šusteršiču, katerega navdaja sam sv. Duh. Po izidu te volitve se bo dalo soditi na marsikaj v političnih razmerah med slovenskim narodom na Kranjskem.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravišništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravištvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravištvo.

Oglaš in postancice

se računijo po pet-črtah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakoletno 1 gld. 80 kr. — Oglaš v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. pet-črtica.

Poglejmo na Štajersko! Ako odpremo „Domovino“ ali „Slov. Gospodarja“, čitamo skoro na vsaki strani imeni Drag. Hribar in Žickar. Del dežele, zlasti nižji, je za Hribarja, drugi del pa za Žickarja. Dragotin Hribar je poznat rodoljub na Štajerskem, saj je s svojimi podjetji, s svojim listom in s svojo izredno agilnostjo storil že marsikaj za štajerske Slovence. Umevno, da se radi tega ogreva marsikateri štajerski rodoljub za mladega, spretnega Hribarja nasproti drugače vse časti vrednemu Žickarju, ki pa more plesati tako, kakor mu gode škof Napotnik v Mariboru. Torej svobodnen poslanec Hribar, ki se ozira na voljo in željo ljudstva ter bi na podlagi teh delal v državnem zboru, stoji proti škofovskemu kandidatu Žickarju, kateri bi hodil v slučaju zopetne izvolitve po navodila v političnem delovanju v škofjisko palačo v Mariboru — ti, ubogo ljudstvo, pa molči ter se klanja brezpozorno volji Vzvišenega! Ta boj na Štajerskem je zelo zanimiv, ker kaže, da tudi v tej lepi deželi je prišel trd boj proti farovski komandi za svobodo in napredek! Napovedali pa so ta boj nekateri štajerski duhovniki z izdano parolo: Proti volji duhovnikov ne sme biti izvoljen nikdo poslanec! — „Slovenec“ pridno obira „Domovino“ in Hribarja — razkol je skoro tu!

Kako je v naši deželi, je znano čitateljem. Poleg boja z Lahi divja med nami najstrastnejši klerikalizem, kakor si ga sploh moremo misliti, ki je menda še hujski od onega proslulega na Kranjskem. Boj je trd, ali izbojevati ga moramo, naj bo, kar hoče.

Tako vidimo današnji dan celo Slovenijo upreženo v volilno borbo, ponekod v prvi vrsti v obrambo narodnosti, drugod poleg tega proti nazadnjaškemu klerikalizmu ali samo proti slednjemu za svobodni razvoj našega naroda. — Kolikor se dá na sploh presoditi, vidimo, da veliki, boljši del naroda se oklepa v čedalje večji meri narodno-naprednih idej, ali vidimo tudi, da klerikalizem ima vsled izborne farovške organizacije še veliko moč med ljudstvom. Prihodnje volitve nam pokažejo, v koliko smo Slovenci napredovali ali nazadovali na eno ali drugo stran, kar bo nam služilo za novo direktivo v političnem boju v bodoče.

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Ker sta bili nekoliko vturjeni, sta sedli na klop, skrito v goščavi cipres ter se jeli pogovarjati o tem, kar jima je najbolj težilo srce, namreč o večernem Ligijinem begu. Akto je beg dokaj bolj vznemirjal, nego Ligijo. Časili se jej je zdelo, da je ta namen naravnost znorel, da se ne more posrečiti. Pomislila je, da bi bilo stokrat bolje poskusiti, če bi se mar Vinicij ne dal ganiti. Čez nekaj časa je vprašala Ligijo, kako dolgo že pozna Vinicija, in če mar ne misli, da bi se dal preprostiti, da bi jo vrnil Pomponiji?

Toda Ligija otožno odmajala s svojo temno glavico.

»Ne. V Aulovi hiši je bil Vinicij drug, zelo dober, toda od večerajšnje gostije se ga bojim ter rajše zbežim k Ligom.«

»V Aulovi hiši ti je bil drag?« vpraša jo Akta dalje.

»Da!« odvrne Ligija, pobesivši glavo.

Ki vendar nisi sužnjica, kakor sem bila jaz«, reče po kratkem pomisleku Akta. S teboj bi se mogel Vinicij poročiti. Zastavljenka si ter hči ligijskega kralja. Aulovi te ljubijo kakor lastno dete in gotova sem, da te z veseljem sprejmejo za hčer. Vinicij bi se s teboj mogel poročiti, Ligija.«

Toda ona je odgovorila tihejšje in še otožnejše:

»Rajše zbežim k Ligom.«

»Ligija, ali res nočeš, da takoj grem k Viniciju, ga zbudim, ako še spi ter mu rečem to, kar sedaj pravim tebi? Da, moja draga, pojdem k njemu ter mu porečem: Vinicij, glej, kraljeva hči ter drago dete slavnega Aula; ako jo ljubiš, vrni jo Aulovim in potem jo odpelji kot ženo iz njihove hiše.«

Toda deklica je odgovarjala z glasom že tako tihim, da ga je Akta komaj mogla slišati:

»Rajše k Ligom...«

In dve solzi sta se jej lesketali na zaprtih trepalnicah.

Daljši razgovor jima pretrga šum bližajočih se korakov, in predno se je vtegnila Akta ogledati, kdo da prihaja, se je pojavila pred klopjo Sabina Poppeja z malim spremstvom sužnjic. Dve izmed njih sta jej držali nad glavo zvezko novejih peres, zasajenih v zlato protje, s katerimi sta jo hladili ter jo ob enem zakrivali vročim solničnim žarkom; pred njo pa je črna Etijopka, z napetimi prsi, polnimi mleka, nesla na rokah otroka, povitega v škrlat, z zlatimi šapelji. Akta in Ligija sta vstali, misleč si, da Poppeja pojde mimo klopi ter se na nju niti ne ozre; toda ona je pred njima obstala ter rekla:

»Akta, kraguljčki, katere si prišla na ikunkulo (na dondo), so bili slabo prišiti; dete je jednega utrgalo ter si ga delo v usta; sreča, da je Lilita zapazila to o pravem času.«

»Odpusti, božanstvena Poppeja«, odvrne Akta, prekrižavši roke na prsih ter pobesivši glavo.

Toda Poppeja je že vprla oči v Ligijo.

»Kdo je ta sužnjica?« je vprašala.

»To ni sužnjica, oboževana Augusta, marveč gojenka Pomponije Grecine ter hči kralja Ligov, katero je on dal Rimljanom v poroštvo.«

»Ali te je prišla obiskat?«

»Ne, Augusta. Ni še dolgo, kar biva v palači.«

»Ali je bila sinoči na gostiji?«

»Bila je, Augusta.«

»Na čegavo privoljenje?«

»Na povelje cesarjevo.«

Po tem razgovoru je ogledala Poppeja še podrobnejše Ligijo, katere je stala pred njo s pobešeno glavo ter le časih radovedno odprla svoje modre oči. Kmalu pa jej pri tem pogledu pokrije lice mrak. Ljubosumna, kakor je bila, je imela neprestano v mislih svoje mičnosti in svojo moč; radi tega pa se je tudi neprestano bala, da je kaka srečna tekmovalka ne bi spodrinila, kakor je spodrinila ona Oktavijo. Zato je tudi vsako lepo lice v palači vzbujalo v njej sum. Z očmi veččaka je pregledala Ligijine črte, ocenila vsako posamičnost njenega lica ter se prestrašila. »To je pravcata vila«, je dejala v duhu. »Venera jo je rodila.« In nakrat se jej je zazdelo, na kar še doslej ni dostiokrat pomislila, da je dokaj starejša, nego ona. Pri spominu na to se je zgrozila; polastil se je je nemir in bojazen jej je jela robiti po glavi. »Nemara je Nero ni videl, ali pa zrcel na njo skozi smaragd, njene lepote ni utegnil oceniti. — Toda kaj se zgodi, ako jo sreča po dnevu, pri solnčni svetlobi tako čarobno? A vrhu tega ona ni sužnjica, marveč potomkinja rodu barbarjev, toda vsekakor je kraljeva hči! Neumrljivi bogovi! Ona je enako lepa kakor jaz, toda mlajši! In guba med trepalnicami se jej je še povečala, a oči se jej pod zlatimi trepalnicami hladno zaleskečejo. Obrnivši se k Ligiji, jo vpraša z navideznim mirom:

Dopisi.

Iz Skrilj: — Dovolite, gosp. urednik, da jaz nekam pozno objavim to se le sedaj, in to vsled tega, ker sem mislil, da se kdo drugi potrudil, da sporoči v Vaš list. Dne 30. oktobra je bila pri nas volitev župana, pri koji je bil soglasno izvoljen nam vsem priljubljeni, za narodni napredek uneli gosp. Vinko Favetti.

Dostavljati nimam drugega kot to, da želimo, da bi nam ostal kot tak do poznih let v blagor naše občine. Občinar.

Brje pri Rihembergu. (Konec.) — To društvo pa ne spreminja barve — kakor kaže — ampak ona načela, katera si je za prava pri rojstvu izvolila, s tistimi pazno stopa naprej. — — — Njegovi sovražniki pa barvo in kožo spreminjajo, kakor kaže. Postavim: pred nekaj časom je bil volilni shod „pri Rebku“, katerega je sklical dr. Gregorčič. — Pavlica pa je pri tem zlezal na neko figo ali latnik in od tam vpil: Doli z Gregorčičem! Proč z njim! proč s takimi poslanci — povedo naj nam, česa so nam v tolikih letih na Dunaju pridobili itd., a sedaj — sedaj je že ves zavrt v Gregorčičevi kuti; ker tako kaže očetu sinov.

V kratkem sosedni Rihemberžani dobé potrjena pravila, in v klub župnika in županu bodo veselice prirejali, ter se s tem organizovali na podlagi narodno-naprednih načel. Župan pa in župnik lahko že danes spoznata, da njih doba je preminila, kajti zora puca bit će dana! — — Vam, dragi Rihemberžani, ki stojite v vrstah narodno-napredne stranke, pa danes slovesno obljublamo, da ko določite prvi občni zbor Vašega društva, pridemo mi Brejci pod narodnim praporom, veselit se zmage nad onimi pašami, ki so nas in Vas toliko let neusmiljeno žulili in mečkali. Pridemo se veselit padca onih, ki jim je bilo celo c. kr. glavarstvo igrača v njih ostudne namene.

Prišli se homo veselit tudi tega, da ste se začeli gibati z nami vred za blagor naroda in ne le nekim posameznikom. Pridemo k Vam, da sklenemo večno pobratimstvo med sabo na podlagi narodno-napredne ideje. Pridemo, da povemo javno, kdo nas je spravil v razpor, in zakaj nas je spravil. — — Za oni dan povablamo tudi one paše, naj pridejo pogledat vbogo „rajo“, kako se giblje; spoznajo, da je sobota plačila blizo. Spoznajo, v kakšni senci se nahajajo in kakšno ljudsko spostovanje so si zaslužili tekom let. Spoznajo, da na poti krivice se hitro pade. — — Spoznajo, da je blizo konec tiste nesramne, zvijačne igre, ki se za Brejce imenuje „tragična doba“ pod jarmom slavnega očeta sinov, pod jarmom neštevilnih krivic, katere nam je zadal oče onega, ki sedaj baje kandiduje celo državnim poslancem! Ti, ljudstvo pa, spoznaj take „dobrotnike“ ter obrni svoj obraz od takih, katerih želje, svete in pobožne, poznamo, ter okleni se narodno-napredne stranke. — Zbudi se ti, ki tavaš še v temi, kakor se je zbudi slavni Rihemberg, ko je spoznal, kam pes taco moč. Potem naj bo mir med nami, da se ne bo tujec na naši zemlji mastil in nam smejal. Torej se enkrat: ljudstvo vstani, otresi se jarma onih, ki te vklepajo v spono nevede in teme, otresi se onih, ki hočejo Tebi in Tvojemu rodu pogin.

— — V vzgled naj Ti bo naša županija in naše društvo! V izgled naj Ti bo pravda proti našim voditeljem!

Sprejmi in okleni se stranke, katera je pripravljena Tebi v blagor delovati in žrtvovati vse svoje moči a ne moči hudobije in prevare, ampak moči poštenosti in pravičnosti.

Domače in razne novice.

Odlikovanje. — Vojno ministerstvo je poslalo g. Antonu Jakliču, c. in kr. vojaškemu kuratu I. reda, pohvalni dekret za osemletni trud in delovanje na c. in kr. infanterijski kadetni šoli v Trstu.

Volitve volilnih mož. — Na drugem mestu prinašamo natančen razkaz, po katerem redu se bodo vršile volitve volilnih mož v goriskem in sežanskem okraju. Ob istem času se dovrše tudi volitve na Tolminkem. Volilna borba je torej že pričela in tekom te se ima odločiti, ali bodo zastopali naše ljudstvo na Dunaju klerikalni vitezi ali pa močje iz ljudstva, izvoljeni po volji vseh zavednejših slojev našega prebivalstva. Volilna borba se vrši po jako neenakih meri v središčih, ki so obema stranima na razpolago. Klerikalna stranka ima v vsakem farovžu agitacijsko središče. Tu je dovolj vina in denarja, tu je prostih 24 ur časa na dan, tu ni skrbij in ozirov na družino, s kratka: tu je vsega v izobilju, kar se zdej o volilni borbi lahko trosi med ljudstvo in ga tako znani; saj to ljudstvo pozneje zopet vse te stroške v obilni meri povrne ter napolni prazne sodove, kleti in mošnje, četudi bo samo stradalo in trpelo pomanjkanje v vsakem oziru. In poleg farovžev so na razpolago klerikalni agitaciji naše cerkve in v njih prižnice in spovednice, in kar se počenja v teh posvečenih krajih, kako se le-ti zlorabijo v agitacijske namene z najpoddnejšimi sredstvi, katera morejo rabiti le brezvestne in propale duše, to presega vse dopustne meje, kar more roditi v vsakem oziru le slabe posledice. Posebno to preteklo nedeljo je gremelo po pre mnogih cerkvah izpred oltarjev ali s prižnice, da so vse zavednejše močake iz cerkva podili, in da so si nerazodne mase s široko odprtimi ustmi in v strahu in trepetu domisljevale, da se bo ta teden zares sam Antikrist vlačil po naši deželi. Taka sredstva so na razpolago klerikalni stranki. Ni dvoma, da se bo masčevala taka zloraba naših cerkva, in da bodo stanovci po farovžih še bridko čutili posledice zdražbarstva, katero sedaj tako pridno sejejo med ljudstvo. Kdor seje veter, žanje vihar. In ko vihar res pride, tedaj naj si zdražbarji spokorno trkajo na prsi in reko: „Krivi smo sami, in Bog ne plačuje vsake sobote, ali plača gotovo. Plačuje nas!“ Nasprotni tolikemu klerikalnemu aparatu pa stoji mlada organizacija narodno-napredne stranke, katero so te volitve prehiteli vsaj za nekaj mesecev. V naši stranki se polagoma ali dosledno združuje sistematičen odpor klerikalni nadvladi, in ta odpor je danes že tako velik, da tiče naši stranki zmaga že pri teh volitvah, ako vsi naši somišljeniki stopijo tudi res odločno na noge. Zategadelj se obračamo tudi danes do vseh svojih zaupnikov in somišljenikov po deželi, da se ne bodo dali preplašiti vsled brezmejno strastne agitacije iz farovžev, marveč da nastopijo toliko odločnejše, kolikor hujšo agitacijo zapazijo od klerikalne strani.

Izkaz, po katerem se bodo vršile volitve volilnih mož. — Včeraj so se pričele volitve volilnih mož; trajale bodo do 6. decembra in se vršile v posameznih občinah, kakor sledi. — Dne 12. novembra: v Črničah, na Vogerskem in v Čepovanu za peto kurijo in kmetske občine; dne 13. novembra: v Šmarjah, Št. Petru in v Trebuši za peto in četrto kurijo; dne 14. novembra:

v Rihembergu in Solkanu za peto kurijo; v Lokovcu za peto in četrto kurijo; dne 15. novembra: v Rihembergu in Solkanu za četrto kurijo, v Banjšicah za peto in četrto kurijo; dne 16. novembra: v Dornbergu in Vrtolbi za peto kurijo, v Batah za peto in četrto kurijo; dne 17. novembra: v Dornbergu in Vrtolbi za četrto kurijo, v Grgarju za peto in četrto kurijo; dne 19. novembra: v Gabrijah in Desklah za peto in četrto kurijo; dne 20. novembra: v Sv. Križu in Kanalu za peto kurijo; dne 21. novembra v omenjenih dveh občinah za četrto, v Šempasu in v Ajdovščini za peto kurijo; dne 22. novembra: v Lokovcu za peto in četrto kurijo, v Šempasu za četrto kurijo, v Anhofem za peto kurijo; dne 23. novembra: v Kamnjah, Gojačah za peto in četrto, v Anhofem za četrto kurijo; dne 24. novembra: v Skriljah, Vrtovinu in v Avčah za peto in četrto kurijo; dne 26. novembra v Renčah, Mirnu in Kalu za peto kurijo; dne 27. novembra: v omenjenih treh krajih za četrto kurijo; dne 28. novembra: v Kozani in Kojsem za peto, v Ajbi za peto in četrto kurijo; dne 29. novembra: v Trnovem in v Ročinju za peto in četrto, v Kojsem za četrto kurijo; dne 30. novembra: v Podgori za peto, v Št. Ferjanu za peto in četrto kurijo; dne 1. decembra: v Podgori za četrto, v Št. Andrežu za peto in četrto kurijo; dne 3. decembra: v Biljah in Sovodnjah za peto in četrto; dne 4. decembra: v Opatjenselu in Ločniku za peto in četrto; dne 6. decembra: v Gorici za peto kurijo. — Na Krasu se bodo vršile volitve tako-le: dne 17. novembra: v Sežani in Naklu; dne 19. novembra: v Nabrežini, Slivnem, Št. Polaju, Gabrovici in Koprivi; dne 20. novembra: v Avberju, Tomaju in Štjaku; dne 21. novembra: v Lokvi, Rodiku, Vojšci, Selu in Brestovici; dne 22. novembra: v Povirju, Storjah, Brjah, Pliskovici in Velikem Dolu; dne 23. novembra: v Dutovljah, Skopem, Štanjelu, Komnu, Škrbini; dne 24. novembra: v Mavhinjah, Velikem Repnu, Zgoniku; dne 26. novembra: v Gorjanskem, Temnici in Kobljiglavu.

Prosimo poročil, in sicer pravih ter takoj, o izvolitvi volilnih mož v posameznih občinah. Po tem potu dobimo jasen pregled o volilnem gibanju ter moremo preračunati, kako bo na dan volitev poslancev.

Pred volitvami v državni zbor. — „Učiteljski Tovarš“ je priobčil pod tem naslovom v svoji zadnji številki dopis z Goriskega, v katerem čitamo mej drugim to-le: Pred durmi so državnozbornske volitve. Vse stranke širne Avstrije se gibljejo, imajo shode, na katerih pojasnjujejo svoja načela ter pobijajo delovanje in načela nesprotnikov. Na takih shodih se pretresuje smer avstrijske politike ter zasledujejo sredstva, po katerih bi si priborila stranka svojo moč ter zmagała s svojimi kandidati. Tu mi pride na misel teženje in hrepenenje po nadvladanju duhovskega stanu oz. klerikalizma čez vse druge stanove. Proti nadvladanju katerega koli stanu se moramo upreti rama ob rami vsi ostali stanovi, v prvi vrsti pa vse učiteljstvo proti nadvladanju klerikalizma, sicer je vsak učitelj v nasprotnem slučaju grobokop lastnemu stanu, državnemu šolskemu zakonu in uspešno razvijajočemu se šolstvu; zakaj pri zmagi klerikalstva bi se morali izpomeniti obstoječi šolski zakoni koj v njihovem smislu, in kaj to pomeni za učiteljstvo, vprašajmo se živeče starejše tovariše, oziroma se v one dežele, oziroma države, kjer klerikalstvo nadvladuje in ukazuje: pogledjmo na Dunaju dr. Luegerja! Kako so klerikalci zahrbno ovajali in tožili na šolske oblastnike učitelja na Brjah pri Rihembergu, kako drugega učitelja v Brdih vrgli od shoda in ga pretepli! Kaj se godi z učitelji na Kranjskem, ki ne trobijo v rog klerikalcev! Delati nam je tudi sedaj ob času volitev, delati neumorno, neustrašno; saj smo državljani, kakor vsak drugi. Okrožnic šol. oblastnij ni smatrati kot prepoved, udeleževati se volitev in posluževati se državljskih svojih

prav. Teh pravic nam ne more in ne sme po zakonu nikdo prepovedati. Zatorej na delo, vse učiteljstvo na krov! Učiteljstvo sme, kakor vsakdo drugi, sklicevati shode, na katerih se pogovorimo, kako je poseči v volilni boj, s kjo stranko potegniti in pod kojimi pogoji. Volilno delovanje učiteljstva naj bode sicer odločno a dostojno in taktno, — pogoji primerni, dosegljivi in izpeljivi. S katero stranko naj učiteljstvo na Goriskem sodeluje in ji pripomore do zmage, ni težko uganiti, ako pomislimo: 1. Dr. Gregorčič, „Gorica“ in „Prim. List“ ovajata učiteljstvo šol. oblastnijam (Možina, Muznik, vsi zaupni učitelji pri narodno-napredni stranki). 2. Dr. Gregorčič, „Gorica“ in „Prim. List“ je na Goriskem dedščina dr. Mahnič, ki je trdil, da je več vreden en filozof po njihovem kroju nego 1000 učiteljev. 3. Dr. Gregorčič, „Gorica“ in „Prim. List“ & comp. tirajo učiteljstvo na shodih na cesto in jih pretepajo (Mlekuz v Brdih). 4. Dr. Gregorčič je sodeloval in on je bil odgovoren na zloglasnih pismih „Sloge“ na razna uredništva, s kojimi se je hotelo učiteljstvu na Goriskem zamašiti usta. 5. Učiteljstvo naj pomisli tudi, kaj ta klerikalna banda z drugimi dela, ki ne trobijo v njih rog. Na občnih zborih „Sloge“ niso pustili nobenemu do besede. Sramota! 6. Dr. Gregorčič in omenjena posvečena gospoda ovaja rodoljube sodnji in drž. pravdnistvu. Dr. Tuma in Gabršček sta v nebo kričeča slučaj! 7. Dr. Gregorčič & comp. dela popolnoma v sporazumljenju z Italijani in visoko vlado proti delavnejšim rodoljubom na Goriskem. 8. Zato tudi uničuje zavode in naprave, ki bi Slovence na Goriskem dovedli do boljše prihodnosti. Kaj vse počenja proti „Trgovsko-obrtni zadrugi“, proti „Ljudski posojilnici“ itd. in vendar kriče, da so oni vzdrževalci in učitelji Slovenstva na Goriskem. 9. Dr. Gregorčič & comp. so izgnali dr. Tuma iz zloglasne „Sloge“, kakor kekega cigana. Zasluženemu možu zadoščenje, tiranom zaslužno kazen! Ali je vprašal dr. Gregorčič dr. Tumove volitve za svet, ali niso tudi vsi Tumovi volilci s takim tiranskim postopanjem užaljeni? Gotovo! In med temi volilci bilo je tudi gorisko učiteljstvo. Učiteljstvo na Goriskem! Ali hoče se dokazov, na katero stran moraš kreniti? Menimo, da jih je dovolj. Zatorej na delo, vsi na krov! Z delom in trudom pripomoremo do zmage stranki, ki je nam bližja, ki simpatizuje z nami, ki čuti z nami, ki je naša. Ta stranka (narodno-napredna) stoji na stališču novega šolskega zakona, hoče učiteljstvu gmočno pomagati in deliti z učiteljstvom zastopstvo v deželnem zboru. Kaj pa imamo pričakovati od klerikalcev, vidimo med drugimi v najnovejšem času na Kranjskem, kaj vse dela „Slovenec“ in „Slov. List“ proti kandidaturi g. Jelenc! — Ni dihati nam ne puste! Dovolj za zavednega učitelja!

Zadnja zaplemba. — Čudili smo se, da je bila št. 128. „Soče“ danes teden zaplenjena, ali čudili smo se še bolj, da je bila ta zaplemba potrjena po § 63. kaz. zak. Zaman iščemo najmanjše besede v zaplenjenih sestavkih, katera bi kazala na ta §. Zato mora biti tolmačenje sodnije gledé na inkriminovani članek, ki je le posledica onega v št. 42., docela drugačno od našega. Da to izvedeno in sodnja izve naše pravo naziranje o inkriminovanem članku, smo podali danes proti zaplembi utok. O obravnavi sporočimo.

Koze na Bovškem in vitez Gregorčič. — Vitez Gregorčič je na shodu v Bolcu prav viteški obešal — ne koze, marveč kozle na nos svojim poslušalcem. Govoril je o kozoreji, kako da je na Bolškem življenska potreba itd. — Na ta slavošpev samemu sebi odgovarjamo: dr. Gregorčič je Bolčane prav viteški farbal. Resnica je namreč, da se dr. Gregorčič ni drznil storiti kaj vrednega v prilogi kozoreji. To pa zategadelj ne, ker se je z vsami stiriimi pehal za prijateljstvo glavarja grofa Marenzi-ja, ki je koze preganjal in

»Ali si govorila s cesarjem?«
»Ne, Augusta.«
»Čemu si rajše tukaj, nego v Aulovi hiši?«
»Ne biva tukaj prostovoljno. Petronij je pregovoril cesarja, naj me vzame Pomponiji — in jaz nisem rada tukaj, gospa!«
»Ali bi se rada vrnila k Pomponiji?«
»To vprašanje je izrekla Pompeja z nežnim, mehkejšim glasom, in v Ligijino srce je stopila nadeja.«
»Gospa, je rekla, stegnivši k njej roke, »cesar je obljubil, da me dá kot sužnjico Viniciju; toda potegni se ti zame ter me vrni Pomponiji.«
»Torej Petronij je pregovoril cesarja, naj te vzame iz Aulove hiše ter te dá Viniciju?«
»Da, gospa! Vinicij namerava še danes poslati služabnike po mene, toda ti, dobrotljiva, imej usmiljenje z menoj.«
Po teh besedah se je pripognila ter, prijevši rob Poppejine obleke, čakala njenega odgovora z utripajočim srcem. Pompeja jo je jasnega lica nekaj časa gledala, konečno se zlobno nasmehnila ter rekla:
»Obljubim ti, da še danes postaneš Vinicijeva sužnjica.«
In odšla je nalik krasni, toda zlobni prikazni. Akti in Ligiji je še doletaval na ušesa jok otroka, katerega je bila odnesla črna pestunja.
Ligijine oči se napolné s solzami, toda čez trenutek je prišla Akto za roko ter rekla:
»Vrnivi se! Pomoči se je nadejati samo od tam, od koder more priti.«
In vrnili sta se v atrium, kateri do večera nista zapustili. Ko se je stemnilo ter so prinesli sužnji svetiljke z velikimi plamezi, sta bili obe zelo blede. Njun razgovor se je pretrgal vsaki hip. Neprestano sta po-

slušali, če se mar nihče ne bliža. Ligija je ponavljala: »Neprestano, da bi bila vesela, ako bi se vse zgodilo že danes, dasiravno jej je žal, da mora Akto zapustiti. Urso jo mora čakati ondi v temi. Njeno dihanje je postalo nagelješe ter glasnejše. Akta je grabila v naglici skupaj, kar je mogla, dragotino, zavezujoč jih v robec, ter rotila Ligijo, naj ne zavre tega daru in sredstva k begu. Časih ju je v globoki večerni tišini mamil posluh. Zdela se je njima, da čujeta za zagrnjalom nekaj šepet, pa zopet oddaljen otročji jok, ali lajanje psov.

Nakrat pa se zagrnjalo v veži brez šuma dvigne in visok, zngorel mož z licem po osepnicah razoranem, se pojavi nalik duhu v atriju. Ligija na mah spozna Vinicijevega oproščence, ki je zahajal čisto v Aulovo hišo.

»Akta!« zakriči, toda Atacin se globoko prikloni ter reče:

»Pozdravljenje božanstveni Ligiji od Marka Vinicija, kateri jo že čaka z gostijo v hiši, ozaljšani z zelenjem.«

Dekličja usta obledé kakor kreda.

»Že grem!« mu odvrne.

A za slovo še uneto objame Akto.

X.

Vinicijeva hiša je bila ozaljšana z zelenjem, z mirtom in bršljanom, iz katerih so bile narejene zavese po stenah in nad vrati. Stebri so bili obkoljeni z brajdo. V atriju, nad čegar lino je bila razpeta volnena škrlatasta preproga za varstvo pred nočnim hladom, je bilo jasno kakor po dnevu. Tu so viseli svečniki z osmimi ali dvanajstimi svetilkami v podobi dreves,

živali, tičev ali kipov, držečih svetilnice, napolnene z duhtečim oljem, izklesani iz alabastra, mramora, ali vlti iz pozlačene korintjske med, ne sicer tako sijajni, kakor oni sloveč svetilnik iz templja Apolonovega, ki ga je rabil Nero, toda v vsakem obziru mojstersko delo.

Nekatere so bile zagrnjene z aleksandrijskim steklom, ali s prozornimi tkaninami iz Indije, rudeče, modre, zlate in vijoličaste barve, tako, da je v vsem atriju bilo vse polno raznobarnih žarkov.

Povsod naokrog se je širila vonjava narde, katere se je bil privadil na vshodu. Ozadje hiše, v katerem so se sprehajali sužnji, možki in ženske, je bilo isto tako jasno osvetljeno. V triklinu je bila pripravljena miza za čvetero ljudi, kajti h gostiji bi imela poleg Vinicija in Ligije zasesti tudi Petronij in Krisotemida.

Vinicij se je ravnal v vsem po Petronijevih besedah, kateri mu je svetoval, naj ne gre po Ligijo sam, marveč naj pošlje po njo Atabina z dovoljenjem, ki ga ima od cesarja ter jo v svoji hiši sicer iskreno, toda primerno resno sprejme.

»Včeraj si bil pijan, mu je dejal. »Videl sem te, da si se obnašal kakor nekaj kamnar iz albanskih gor. Ne bodi preveč strasten ter zapomni si dobro, da je sladko zaželeli, toda še slajše biti zaželen.«

Krisotemida je imela v tem obziru svoje lastno mnenje, ki se je od Petronijevega dokaj razlikovalo, toda poslednji, imenujoč jo svojo vestalko in golobico, jej je jel razlagati, kaka razlika mora biti med izurjenim jezdecem v cirku ter med mladeničem, ki še le prvič zasede konja.

(Dalje pride)

ljudi kaznoval. Vitez Gregorčič je stisnil rep med noge ter pustil dr. Tuma, da je šel po kostanj v žrjavico. Dr. Tuma je bil tisti, ki je kot deželni odbornik in poslanec udrihal po nasprotnikih kozereje in proti kaznovanju ljudstva. Zato je prišel tudi on v zamero in ne vitez Gregorčič. — To je resnica, vse drugo pa — laž, vedite to vi, viteški dr. Gregorčič! — V drugem slučaju pa je poslal Gregorčič v boj proti grofu Marenziju Gabrščeku, da je ta odnesel zamero in izdalno gmotno škodo kot obrtnik, a Gregorčič je žel lovorike časti in masti!! — Tako se vitez Gregorčič jako nevičeški kosati s tujim perjem!

Volilno gibanje. — V Črničah ni bilo se takega volilnega boja; udeležba ogromna. Oba nuna strašno agitovala, ali tudi nejevoljo ljudstva sta občutila. Naša zmaga sijajna v obeh skupinah (7 mož). — Vogersko je klerikalna trdnjava; včeraj je volilo 1 za V. kurijo in 2 za kmečke občine.

Proti pelagri. — V Červinjanu sta otvorila gg. Antonelli in Dreossi tudi letos, to je že v petič, zdravniško postajo za bolne na pelagri. Doslej imajo zaznavati te postaje obilo dobrih vsprehov.

Shod v Gorjanskem. — V nedeljo je bil napovedani zaupni shod v Gorjanskem na Krasu. Vkljub silno neprijetnemu deževju sta šla tjejak dr. Tuma in Gabršček; udeležili pa so se — v povabljeni: 45 na število. Shod se je vršil tri debele ure, ko je odzvonilo polдне po polstirih. Govorila sta dr. Tuma in Gabršček o programu narodno-napredne stranke, o prejšnji in sedanji „Slogi“, o razmerah v deželi od leta 1889, dalje, o Mahničevi klerikalni stranki in njeni naslednici okrog „Prim. Lista“ in „Gorice“, o zastopnikih v deželnem in državnem zboru itd. ter obširno o vzrokih sedanjega razpora na Goriskem. Poslušalci so zvesto sledili govornikom ter večkrat živahno odobravali zlasti tista izvajanja, ki so se tikala farovskega politikarstva. Volilci so naposled marsikaj popražali, kar se jim je še pojasnilo. — Shod je minil v najlepšem redu.

V Komnu je bil napovedan v nedeljo javni shod za celo obširno županijo in bližnjo okolico; toda se — ni vršil. Cel dan je lilo izpod neba kakor za stavo; zato sta dr. Tuma in Gabršček iz Gorjanskega poslala v Komen naznanilo, da ne prideta, ker vsled tako slabega vremena ne bo k shodu nikogar, izvzemši nekaj domačih Komencev. Tudi je bil shod v Gorjanskem čez tretjo uro. — Tisti Komenci torej, kateri bi se bili shoda udeležili, naj blagovolje uvaževati te okoliščine. Pričakujemo vsekakor, da se Komenci vsejedno skazejo ob teh volitvah. Na delo!

Železniški sprovodnik padel z vlaka. — Pri vlak, ki vozi iz Kormina v Trst, se je zgodila pretekli teden taka nesreča: Železniški sprovodnik Ivan Pečnik je pri nekem ovinku, pri katerem železniska proga ob enem pada, hotel skočiti po stopnicah, ki vodijo do zavora, da bi istega zaprl. Pri tem pa se mu spodrsne, in ker ni mogel ročaja več uloviti, je padel pod vlak, toda k sreči tako, da ga niso zadnji vagoni nič poškodovali. Takoj potem se dvigne ter hiti za vlakom, kliče na pomoč. Vlak se ustavi in Pečnik zopet vstopi; tedaj pa začuti v nogah velike bolečine, in ko ga je v Trzinu preiskal zdravnik, je našel palec na nogi popolnoma zdrobljen, druga dva prsta pa težko ranjena. Ponesrečenca so prepeljali v tržaško bolnišnico.

V Gorjanskem bodo imeli 22. t. m. občinske volitve. Tamošnji nunc bi imel seveda le takega župana, ki bo tako plesal, kakor bo on godel. Kar ta mož ondi počenja, je naravnost skandal za cerkev samo. V „Soči“ smo poročali o svojem času, da je ta „namestnik Božji“ tako sovražil bivšega župana, da mu ni hotel niti nesti sv. poslednjega olja, ko ga je zadel kap, in ob pogrebu se je obnašal tako, da je vsakdo videl njegovo brezmejno sovraštvo! — Sovraštvo nuncu je seglo torej i preko groba! Prav kakor pravi narodna prislovica! In taki ljudje naj gospodujejo v občini?!

Vitez Gregorčič in pavovo perje. — „Gorica“ od 10. t. m. se je spustila do trditve, da pulita Gabršček in Tuma dr. Gregorčiču pavovo perje in se z njim kosatita. V ta namen navaja iz „Soče“ dva izreka dr. Tume in Gabrščka, čes, da oba sta pripoznala delavnost dr. Gregorčiča za naše šolske zavode v Gorici. Resnica je: dr. Tuma in Gabršček sta oba pripoznala delavnost dr. Gregorčiča za naše šolske zavode v Gorici. S tem sta pokazala svojo nepristranost, in dajeta čast, komur čast lide, in kjer jo je v resnici zaslužil. Nasproti temu pa je „Gorica“ tista, ki je pripisovala vse zasluge na šolskem polju jedino le dr. Gregorčiču, posebno kar se tiče „Šolskega doma“. To pa je velika laž, katero smo v „Soči“ po vrednosti okrcali. Kolikor je imel dr. Gregorčič zasluge, smo mu jo pripoznali; protestovali pa smo proti pisavi „Gorice“, ki je reklamirala „Šolski dom“ in sploh vse delovanje na šolskem polju dr. Gregorčiču, krativši pri tem zasluge drugimi, v prvi vrsti ravno dr. Tumi in Gabrščku. Da „Šolski dom“ ni delo dr. Gregorčiča, smo že dokazali; kajti, da se je kupil prostor in hiša v ulici Vetturini, da se je preskrbel v to potrebni denar, in da se je poklical iz Ljubljane inženjer, po katerega načrtu se je napravilo krasno šolsko poslopje in ne neki „kurnik“ po Gregorčičevem načrtu, s katerim bi se goriški Slo-

venci le osmešili: vse to je zasluga imenovanih dveh mož, izpustivši se vso omo veliko agitacijo za nabiranje denarja, katero je vodil A. G. v „Soči“, porabivši v to tisto veliko narodno nardusenje l. 1897., katero je vzbudila „Soča“, za kar je dobivala od „Gorice“ v zahvalo le smešenje in obrekovanje. Ko je bilo vse dogotovljeno, je seveda dr. Gregorčič iztisnil obadva ta moža iz odbora; kajti imel je že takrat svoje načrte, ki so se pozneje pokazali vsemu svetu. In da se je pričelo l. 1890. sploh skrbnejše delovati na šolskem polju, ni zasluga dr. Gregorčiča, marveč — g. vitez, nikar se ne prestrašite! — tistega G., kateremu Vaša „Gorica“ zdaj odreka vsako zaslugo, in on je šel v Gorici od hiše do hiše in nabiral stalne mesečne doneske; in ko je bila nabrana zadostna svota, se je odvil si jeden razred, in „Soča“ je od leta do leta nabirala veliko večino potrebnih radodarnih prispevkov. Kolika mizerija se kaže v tem oziru v viteški „Gorici“, vidi vsak pazljiv njen citatelj. In vse boj za slovenske šole v Gorici je prišel zopet ta nesrečni Gabršček, ki je vodil vse podpisovanje starišev; in ko je dr. Gregorčič dobil ponovno vse podpise, je se-le prejel stvar v roke ter jo vodil tako, kakor smo videli, to je zapackal tako korenito, da slovenske šole se danes nimamo.

Klerikalci proti našim trgovcem in obrtnikom. — Še nobena stranka ne med Slovenci ne med Italijani v naši deželi in daleč na okrog ne postopa v političnem boju s tako ostudnimi sredstvi kakor naša velekatoliška klerikalna stranka s svojima listoma „Gorica“ in „Primorski List“. Kedaroli pride v navskrižje na političnem polju s kakim trgovcem ali obrtnikom narodno-napredne stranke, ne udari le po njegovem političnem misljenju, ne več mu hoče škodovati tudi v njegovi trgovini ali obrti. Takih vzgledov je že veliko število in čestokrat smo imeli priliko, zavrniti take vrste sramoten način klerikalnega združbarstva. Tako n. pr. je tudi zadnje dni udrihal „Prim. List“ po g. Jeretlicu, ker je kot I. podpredsednik „Trgovske-obrtnice zadruga“ podpisal kazensko ovadbo poleg predsednika in II. podpredsednika. Mož je storil le svojo dolžnost, katero mu je naložilo celo ravnateljstvo soglasno v obrambo zavoda in vseskozi postopenega gospodarstva tega znamenitega denarnega z voda; in ker je to storil, zato udriha po njem, da bi mu škodoval v njegovi trgovini. Mi pa menimo, da take vrste zloba klerikalcev ne doseže zatejenega vspeha; pač pa da bo tudi tak napad trgovcu le v priporočilo. — „Prim. List“ je priobčil zlobno poročilo o shodu v Rihembergu. Jedino dejstvo, da se je shod vršil v prostorih g. Pečenka, je dalo dovolj povoda, da so udarili po njem s prozorno željo, da bi škodovali njegovi trgovini. Bilo bi odveč, ako bi rekli le eno samo besedo v pohvalo in priporočilo tako vzornega veletržca z vinom, kakor je prav g. Pečenko. Zato smo tudi prepričani, da ga klerikalna zloba niti od daleč ne doseže. — Poleg tega napada pa smo čitali še te besede: „Kakor drugod, je tudi v Rihembergu odločevalo vino, čemur se ne smemo čuditi, ako pomislimo, da imajo — napredni kretnarji prav pri hiši vinograd, ki nikoli ne zmanjka.“ Mi vprašamo klerikalne postenjake okoli „Prim. Lista“, na kateri naslov veljajo te besede? Na dan z barvo, vi klerikalni viteži! Govorite bolj odkrito, da bodo znali tako obrekovani rojaki poiskati si primernega zadoščenja. Sicer je besedilo in zveza tega obrekovanja jasna dovolj, da utegnemo imeti očka Pavlica ter oba sinka dr. Jožef in dr. Andrej novo kazensko pravdo na vratu. Citatelji vidijo, s kako podlimi sredstvi si hote naše klerikalci priboriti nadvlado v deželi. Nadejamo se, da jim zaslužno plačilo ne uteče.

Vipavska železnica. — „Gorica“ od 10. t. m. piše tako-le: „Ko smo priobčili v našem listu vest, da se odda delo Vipavske železnice že meseca novembra, ter da se začne ista graditi v mesecu decembru, pisalo je dr. Tumovo glasilo, da je to laž. Trdilo je namreč, da je gradenje Vipavske železnice odvisno od Bohinjske železnice, a da se Bohinjska železnica ne bo gradila, dokler ne pride skupaj državni zbor in ne dovoli vladi potrebnih sredstev. Ko so pa patroni okolo „Soče“ zavohali, da ni bila vest, ki je došla od ministerstva direktno dr. Gregorčiču, laž, marveč le gola resnica, iztuhtali so si drugo ter rekli: Bohinjska železnica se zida in zato se začne zidati — Vipavska, četudi ni bilo državnega zbora in ni isti seveda nikakih sredstev dovolil.“ Kdor razume to logiko, je pač srečen človek, mi je ne moremo, izvzemši, da tolmačimo pisavo „Gorice“ za čisto navadno hudobijo. Ako je „Soča“ pisala, da se Bohinjska železnica ne bo gradila, dokler državni zbor ne dovoli sredstev, je pisala svoje mnenje s popolnoma ustavnega stališča. Ako avstrijska vlada prične ta dela brez dovoljenja državnega zbora, je to sicer kršenje ustave, ali za to bo vlada odgovarjala državnemu zboru; mi pa nimamo prav nič proti temu, ker nam je v korist, da je začela graditi boh. železnico brez državnega zbora. Da je pa bila in je vipavska železnica odvisna od bohinjske, smo trdili že davno, in isto je povedal tudi grof Goëss vipavski deputaciji, katero sta vodila poslanca Grča in Berbuč. Sicer pa pričakujemo, da se izpolni vest „Gorice“, da se vipavska železnica odda podjetniku še ta mesec, in da se začne decembra že graditi. Naj bi se vsaj ta trditve

Gorice“ vresničila, da ne bo zopet le farbala svojih citateljev. Seveda ne želimo tega iz ljubezni do „Gorice“, marveč želimo to iz ljubezni do našega vipavskega ljudstva, ki komaj čaka, da se železnica prične graditi.

Padel v vodo. — V Vrtojbi je padel nekdo iz Mirna; bil je vinjen in kot tak je zgubil ravnotežje, ko je šel čez Vrtojbičin mostič. Obledel je v vodi in storil smrt pijanca.

Volilni imenik veleposestnikov. — Ko smo dobili „Osservatore“ z imenikom, nam je bilo takoj jasno, da je število Slovencev zelo padlo. Niti tretjina jih ni. Zato je letos vsak samostojen korak le potrata dela in časa. Zopet pa se kaže hvalen delokrog za društvo veleposestnikov.

Kakor jim kaže. — V „Gorici“ od 10. t. m. čitamo zopet pod naslovom „Kakor mu kaže“ zlobno zveržen članek, ki mrgoli nelogičnih skokov in smelih trditvev. Zasli bi predaleč, ako bi hoteli pobijati vse take norosti, katere si dovoljuje klerikalni listič s tem, da iztrgava iz „Soče“ ali iz besedij dr. Tume posamične stavke, ki imajo v celoti ves drugačen pomen. Dostavljamo le, da pred dvema letoma položaj na Goriskem ni bil tako jasan, kakor je danes; kajti mi napredni možje kratko ni malo nismo mogli verjeti, da bi bil dr. Gregorčič sposoben za tako hinavsko in zahrbtno politiko, kakoršno v resnici uganja. Še l. 1899., ko je bil Gabršček od veljavne strani opozorjen na dr. Gregorčičevo neokritosrčnost in zahrbtno splet-karije, je odgovoril tako: „Raje si pustim glavo odrezati, ali temu verjeti ne morem.“ Nikar torej iztrgavati iz „Soče“ posamične odstavke iz tistih časov; kajti ko je bil A. G. popolnoma prepričan o novi struji klerikalizma, v kateri se je dr. Gregorčič že potopil, se je tudi ločil od njega in začel hoditi v „Soči“ drugačno pot. Iz tega je jasno, na kateri strani je odkritosrčnost in poštenje in na kateri hinavščina in postranski sebični nameni.

Iz Št. Petra pri Gorici nam poročajo, da tamošnji kaplan je strašil volilce, ki so dolžni pri klerikalni posojilnici, da bo ta takoj zahtevala denar nazaj, ako ne bodo volili po farovski komandi. — Prosimo priča za to dolžitev! Ako je to res, potem naj ljudstvo vé, v kakošne namene so klerikalci snovali posojilnice.

Z Banjšce nam poročajo, da dne 30. pr. m. je došel na Banjšce novi kurat, katerega so vsprejeli z vsem sijajem, običajnim ob takih prilikah. Napravili so dva slavoloka vihrale so zastave, pokali so topeli. Pri slavoloku ga je pričakovala šolska mladež z raznimi deputacijami. Ko je bilo to pri kraju, so sprejeli pred g. kurata ob obilni udeležbi v kuracijski cerkvi, kjer je bil blagoslov. Tam se je zahvalil za sprejem. Navdušenost ob sprejemu je bila velikanska; to pa zategadel, ker tamkajšnje prebivalstvo je prepričano, da je dobilo v novem g. kuratu pravega duhovnika, katerega mora vsakdo spoštovati.

Stavka v Mirnu. — Kakor smo že poročali, ostavili so kamnoseki pri tvrčki Budin v Mirnu delo, ker jim je hotel isti znižati dnevnik. Sedaj pa so stavkajoči delavci zopet začeli delati, ker je Budin ugodil njihovim opravičenim zahtevam.

Pozor skladatelji! — Iz Trsta smo prejeli: Pevski društvi „Slava“ pri sv. M. M. spodnji in „Vesela“ v Škedinju sta sklenili, da si naročita dve lahki, melodijozni pesmi, s katerima hočeta nastopiti prvo nedeljo meseca januarja o priliki prvega ljudskega plesa v Škedinju (v dvorani g. Sancin-Čemota). To bo jako dobro vplivalo na naše ljudstvo v tem okraju in po okolici sploh, ker bo nekaka akcija proti sirjenju laskih canzonet, s katerimi prihajajo Italijani navadno ravno o pustnem času. V ta namen sta sklenila odbora rečenih dveh pevskih društev, da razpišeta nagrado 50 kron onemu skladatelju ki dopsolje dve najbolji taki pesmi. Pesmici naj bodo zloženi samo na dva glasa (ali pa tudi na tri, n. pr. 1. in 2. tenor in bas). Glavno pa je, da sti skladbi lahki, tako, da se jih lahko naučé tudi priprosti pevci in da se razširita tudi mej ljudstvo, čim ju bo slišalo dva-trikrat. V presojo doposlanih pesmi se konstituirala poseben odbor samih dobrih pevcev in sodilo naj bo tudi občinstvo samo. Pri-pomniti je še, da jedna hodi bojna pesem druga pa ljubavna. Skladke naj se dopsoljejo odboru enega ali drugega imenovanih društev pod posebno šifro skladateljevo do 3. decembra 1900. Na eventuelno pozneje došle skladbe se ne bo jemalo ozira. Obratoma se torej do gospodov slovenskih skladateljev, da ustrezajo tej naši prošnji, kajti stvar je tudi eminentno narodno-političnega pomena.

Našel se je velik pes-čuvaj volcje dlake s širokim pasom okolu vratu. Kdor ga je zgubil, naj se oglasi pri Antonu Bensa, obč. redarju v Oslavju pri Pevmi.

Razgled po svetu.

Česka. — Izvrševalni odbor staročeske stranke je izdal volilni proglas, v katerem je govora o bojih glede na jezikovne naredbe. Državna potreba je, da se resijo narodni prepiri. Pred bojem za to stopa vse drugo v ozadje. Čehi ne odnehajo od boja za državno pravo, so pa vedno pripravljeni, pobotati se posteno z Nemci. Narodna česka stranka ne postavi kandidatov, ker neče motiti mladotške v zaprčetem a ne še dovr-

šanem delu. Pristasi naj volijo tiste kandidate, ki so programu staročeske stranke najbližji.

Deželni zbori se snidejo baje okoli 15. decembra na kratko zasedanje, kakor smo že javili.

Nova naredba glede rabe nemščine na Českem. „Narodni listy“ pišejo: Pred dnevi so se zbrali vsi senatni predsedniki dež. sodnije v civilnih zadevah k seji, pri kateri jim je predsednik dež. sodnije dr. Pally zabical, da se morajo od sedaj naprej tudi pri najneznatnejših uradnih poslih posluževati izključno le nemškega kot uradnega jezika.

Štajerska. — Kakor se čuje, hoče kandidovati v skupini kmetijskih občin Celje-Brezice proti dosedanemu poslancu vit. Berksu g. Jakob Pukl, urednik lista „Der Süden“ na Dunaju. — V Ljutomeru je imel dvorni svetnik dr. Ploj shod, ki je bil dobro obiskovan. Dr. Ploj je razvil tak program, da je bil navdušeno sprejet. (Kaj je povedal g. dvorni svetnik, se ne vemo.) Dr. Gregorcu, ki noče več kandidovati, so izrekli zborovalci soglasno svojo zahvalo.

Shod mest. — Prihodnji mesec se bo vršil na Dunaju shod mest, ki imajo najmanj 10.000 prebivalcev. Na tem shodu se bo razpravljalo o novih bremenih gledé na novi domovinski zakon, ter o zahtevi, da vlada dá odškodnino za dela v preneženem delokrogu.

Črnagora. — Dne 9. t. m. sta praznovala črnogorski knez in kneginja 40-letnico svoje poroke ob najboljši volji in zdravju.

Italijanski kralj je podpisal 11. t. m. dekret, s katerim se povodom njegovega rojstnega dne pomilosté vsi obsojeni, katerih kazen ne presega dobe šestih mesecev.

Ruski car je obolel za influenco. Nevarnosti ni nobene, ker se bolezen razvija popolnoma normalnim potom; tudi se ne bodo izdajali običajni dnevni bolletini.

Nesreča na železnici. — Iz Bruselja javljajo, da blizu Waterloo je trčil osobni vlak ob tovorni. Vozovi osobnega po večini, stroj in nekaj vozov tovornega vlaka je razbitih. 2 človeka sta ubita, okoli 11 jih je nevarno ranjenih.

Proračun mesta Zagreba za bodočo leto znaša 1.708.601 K redne in izredne potreščine; nepokriti primanjkljaj znaša 207.593 K. Ta primanjkljaj se pokrije s 14% občinske priljade.

Ubogo mesto je menda središče Slavonije Osek. Njegove finance so tako slabe, da mesto že dva meseca dolguje plačo učiteljem.

Dogodki na Kitajskem. — Lord Salisbury je izjavil 9. t. m. v svojem govoru na banketu v Guildhallu glede Kitajske, da ima evropski koncert dve izrecni svojstvi. Na eni strani da skuša ohraniti mir med vele-vlastmi, na drugi strani pa deluje na to, da zavleče za dlje časa rešitev baš važnih vprašanj. Nemško-angleska pogodba glede Kitajske ima namen, da ohrani integriteti iste in politiko „odprti vrat“. Govorniku se zdi zelo umestno, da velevalsti soglašajo s tema temeljnima načeloma. Kajti, ako se ista izvršita, odpade vsaki razlog, da bi se tako boječe bavili z rešitvijo kitajskega problema. — Kitajski poslanik v Petrogradu je sklenil z vlado preliminarno pogodbo, po kateri bo Mandžurija pod ruskim protektoratom; pogodba postane pravomočna, ko je potrdi kitajski cesar. — Iz oficijalnih virov se javlja, da je zaukazal cesarski dvor, pripraviti stanovanje v Cing-Fu, v pokrajini Secuan, za prihod cesaricvdova in cesarje. — Vest o anektiranju ozemlja okolu Tientina od strani Rusov se od istih dementuje. — V Hongkongu in njega okolici je napravil ciklon velikansko škodo; mnoga kitajskih ladij se je potopilo. Iz Londona hrzojavljajo, da razmerje med Rusijo in Anglijo je jako napeto, in da utegne priti celo do konflikta med tema dvema državama radi Kitajske.

Narodno gospodarstvo.

Novejši načini kreditovanja in njihov pomen za domačo in zamejno trgovino.

Študija Josipa Rivenača.

(Dalje.)

In te tako različne pogoje kredita v trgovini z blagom zregulovati, je po mojih nazorih pri obstajajoči svobodni konkurenci popolnoma nemogoča stvar. Prav za to so vsa posvetovanja in vsi koraki v dosego te svrhe zgrešili svoj cilj. (Na primer anketi v Pragi in na Dunaju.)

Po mojem mnenju se upravijo pogoji plačevanja sami polom prirodnega razvoja v našem gospodarstvu. Naše tržne razmere zahtevajo na eni strani, da se naš domaći konsument v najsišem zmislil besede nauti, da najboljši in najugodnejše kupi, če kupi za gotov denar, ali pa, če zadosti vedno akuratno pogojem plačevanja. Ob jednem se mora tudi prepričati, da mu bode jedino na ta način mogoče vspešno konkurirati. Na drugi strani pa mora trgovec gledati, da na enak način doseže čre najdirektnjsega nakupovanja (v slučaju tudi za morjem) in da ne olajša samo, ampak, da tudi omogoči

zdravo domačo konkurenco ter zreguluje potrebo nad potrebo, katera se rada podvrže najsmiselnejšim diktatom od kupujoče strani, s hrepenenjem in težnjami po zdravi izvojni trgovini.

Kdor bi pa temu diktatovanju zdrave gospodarske logike ne zadovoljeval, ga razmere same onemogočijo; prisiljen bo kmalu narediti mesto činiteljem, kateri so se sprijaznili z narisanim gospodarskim razvojem. Po tem-le prirodnem procesu ozdravijo polagoma, ali dosledno, naše tržne razmere. Omeniti treba to okolnost, da v omenjeni prirodni razvoj s svojim vplivom v naznačenem smeru posegajo nove forme gospodarske, katere so istotako vzrasle vsled diktata tržnih razmer, kakor karteli, sindikati in trusti.

Umevno je, da se bode še tudi nadalje goljufalo z blagom v posameznih slučajih, al' s postopom inteligence naših produkcijskih razredov in z razširjenjem male obrti, kate: a ne izključuje upadka posameznikov, pojenjvali bodo podobni slučaji.

Narisan razvoj naših tržnih razmer bode vsekakor potreboval podpore našega kreditovstva, katerega glavni činitelj so banke. (Dalje pride.)

Novo vrsto gorivo izdelujejo v Londonu — iz smeti, pocestnih odpadkov in iz Themsinega blata, in kar se pomeša se s ceneniimi primernimi kemikalijami. Tako se ustvarja izvrstno ceneno gorivo, ki pusti le 25 odstotkov pepela. Jedna „tona“ takega goriva velja 10 K. Ob Themi vstajajo tovarne, ki bodo izdelovale tako gorivo, ki je tem važnejša iznajdba, ker se nekateri bojé, da v bodočnosti utegne zmanjkati premoža.

Poročilo ravateljstva „Trgovsko-obrtno združenje“ v Gorici z neomejenim jamstvom za opravični mesec oktober 1900.

1. Število zadrušnikov dne 1. oktobra 1900	1582
Naraslo tekom meseca za	14
Padlo tekom meseca	7
Štev. zadrušnikov dne 1. nov. 1900. je znašalo	1589
2. Število deležev dne 1. oktobra	3192
Priraslo deležev tekom meseca	28
Odpadlo	59
Število deležev dne 1. nov. je znašalo	3159
3. Svota vplačanih deležev do 1. oktobra	329778-52
„ izplačanih „ tekom meseca	18705-78
„ izplačanih „ dne 1. nov.	6257-—
Svota vplačanih deležev dne 1. nov.	342227-30
Svota podpisanih deležev po 300 kron dne 1. novembra	947700-—
4. Predjmov je bilo izplačanih dne 1. okt. 744003-06	
Priraslo tekom meseca	44587-68
Odpadlo	63362-04
Stanje predjmov dne 1. novembra	725229-60
5. Dopolnilni sklad je znašal 1. oktobra	79778-62
Tekom meseca se je doplačalo	5315-84
Stanje dopolnilnega sklada dne 1. nov.	85094-46
6. Do konca meseca je prosilo 1802 prositeljev za predujme v znesku	1415416-22
Dovolilo se je v znesku	1082319-17
Izplačalo	1070041-24
7. Hranilne vloge so znašale dne 1. oktobra	246018-70
Vložilo se je tekom meseca	42235-—
Izplačalo	68642-28
Stanje hranilnih vlog dne 1. novembra	219611-42
8. Gotovine v blagajnici dne 1. oktobra	9577-34
Svota prejemkov tekom meseca	140369-43
izdatkov	146777-25
Saldo v blagajnici dne 1. novembra	3169-52
9. Denarnega prometa blagajnice v mesecu oktobru	287146-68
Lasna glavica v uplačanih deležih	342227-30
Zaupana glavica v hranilnih vlogah	219611-42
Razmerje	34:21

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 %. — Predjmi se vračajo v enem ali večletenskih obrokih z obrestni vred po dogovoru. Posojila na krajši čas na zmenjico se obrestujejo po dogovoru. — Seja ravateljstva je vsak petek ob šestih uri zvečer.

Uradne ure so od 9. do 12. dopoldne in od 3 do 4. popoldne vsaki dan.

Anton Koren

Gospodarska ulica 4

prilagoja razno lončarsko, porcelansko in stekleno blago, reže in uklada šipe ter pripravlja okvirje.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunki ulici 3,

(nasproti nunki cerkvi)

prilagoja preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrob-nih venov, za mrtvaške potrebe, voščeno svečo itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo

Tovarna lanenega cvirna

Jos. Iv. Langer

Post Bukowitz pr. Hohenstadt na Moravskem

prilagoja svoj izdelek vseh vrst v trajni svetlo-beli barvi za ročno izdelovanje čipk dva-, tri- in večkratno vseh števil in barv.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar

v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

prilagoja

pristna bela

in črna vina

iz vipavskih,

furlanskih,

briskih, dal

matinskih in

isterskih

vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Kuštrin Anton

trgovec

z jedilnim blagom

Gospodarska ulica št. 23.

Priporoča svojo zalogo jestvin in kolonijalij po jako nizkih cenah.

Ima zalogo vsakovrstnega olja, na vadnega in najfineje vrste „Luka“.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 kg. naprej.

Obljubljuje točno in hitro postrežbo.

Ustanovljena tvrdka leta 1863.

Ivan Drufovka v Gorici

na Travniku št. 5.

Tovarna nadplato Ozka ulica št. 8. — Biljalki v Komnu in Sežani.

Tovarniška zaloga usnja in podplato

ter vseh potrebščin za čevljarje, različnega usnja za sedlarje, knjigoveze, tapetarje itd.

Časna tovarna nadplato (Schuhobertheile),

jermenov in oprav za vole.

Glavni zalagatelj

voščila (biksa) družbe sv. Cirila

. in Metoda v Ljubljani.

Kupuje surove kože in loj po najvišjih dnevnih cenah.

Ceniki na zahtevo zastonj in franko.

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici

Konjedic & Zajec

(prej G. Darbo)

pred nadškofijo št. 5. Podružnica konec Raštela št. 2.

Zaloga v ulici Morelli št. 12, v Gosposki ulici št. 7. v posojilnični hiši.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medene ploščavine, orodja za razne obrti in pohišnega, štedilna ognjila, peči, cevi in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbe. Prevzemata vse naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolico

izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Pripoznano najboljših patentovanih kotlov gosp. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga

najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga Portland in Roman-Cementa, kmetijskih strojev iz prvih tovarn. Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček

Gospodarska ulica št. 11

sprejema naročila za tisek vsakovrstnih tiskovin

kakor:

vabila k veseliam in plesom, trgovske račune in zavitke ter listovni papir z natisnjeno tvrdko, razno-vrstne posetnice s primernimi zavitki v eleg. skatljicah, cenike, poročna in zaročna naznanila, osmrtnice itd.

Slavnim županstvom in šolam priporoča svoje

veliko zalogo izgotovljenih tiskovin.

Pred kratkim so izšle sledeče knjige:

„Marco Visconti“, ital. spisal Tommaso Grossi; s poštino vred K 2-60.

Odiseja II. izdaja; po Homeru prosto prevel prof. A. Kragelj; s poštino vred K 1-40.

„Venec slovanskih povestij“, III. knjiga; prevodi iz raznih slovanskih jezikov; s poštino vred K 1-40.

Na zahtevo pošiljamo cenik naših izdaj zastonj.

POZOR!

Zaloga vsakovrstnega pohištva

Anton Breščak

v Gorici,

Gospodarska ulica št. 14 in ulica Vetturini.

V zalogi ima

pohištvo vseh slogov

za vsak stan,

priprostega in najfinejšega izdelka v veliki izbori.

V ZALOGI IMA: Podobe na platno in šipe, ogledala, žime in platno, razne tapetarije itd.

Daje tudi na obroke!

„Ljubljanska kreditna banka“

v Ljubljani

Špilalske ulice št. 2.

Nakup in prodaja

vseh vrst ren', državnih papirjev, zastavnih pism, srečk, novcev, valut itd. po najkulantnejših pogojih.

Posojila na vrednostne papirje proti nizkim obrestim.

Zavarovanje proti kurzal izgubi.

Promese k vsem žrebamjem.

Sprejemanje denarnih vlog na vložne knjižice, na tekoči račun in na giro-

konto s 4 1/2 % nim obrestovanjem od dne vloge do dne vzdiga

Eskompt menjic najkulantneje.

Borzna naročila.